

บุญนำกรรมแต่ง

ระพี สาคริก

.....

ฉันนึกถึงคนจำนวนหนึ่งที่สนใจเรื่องบุญและกรรม มักกล่าวกันว่า “บุญกรรมเป็นของมีจริง” หลังจากรับฟังแล้วทุกครั้ง ทำให้ฉันเกิดความรู้สึกขึ้นในใจตัวเองว่าคิดกันได้แค่นั้นละหรือ? หากรู้สึกว่าเป็นของมีจริง ทำไมไม่ชี้แจงเหตุผลต่อไปอีกว่า บุญและกรรมเกิดมาจากอะไร และมีผลอย่างไรต่อชีวิตตัวเอง

อนึ่ง การที่ฉันนำเรื่องบุญและกรรมมาพิจารณา อาจทำให้บางคนรู้สึกว่า เป็นเรื่องของคนแก่! แต่ความจริงแล้ว หากใครคิดเช่นนั้นคงบอกต่อไปได้ว่า แม้แก่แล้วก็อาจไม่สนใจนำเรื่องนี้มาคิด

ความจริงบุญและกรรมเป็นเรื่องของธรรมชาติซึ่งอยู่ในใจคนทุกคน ไม่ว่าจะวัยเด็ก วัยหนุ่มสาว หรือแม้มีอายุมากแค่ไหน หากความคิดอิสระ ย่อมให้ความสนใจเป็นธรรมดา ส่วนผู้ที่เอาเรื่องนี้มาผูกติดไว้กับวัยหรืออายุ แท้จริงแล้วก็คือผู้ซึ่งหลงอยู่กับความสบายทำให้ไม่สนใจนำมาคิดเพื่อค้นหาเหตุผลมากกว่า

ดังนั้น หากใครสนใจคิดได้ตั้งแต่อายุน้อย น่าจะถือเป็นโอกาสดีที่จะสร้างสมความรู้เพื่อใช้สร้างคุณงามความดีต่อไปได้อีกนาน จึงถือว่าเป็นบุญของตัวเอง

การนำเรื่องบุญและกรรมมาพิจารณา ถ้าสนใจค้นหาเหตุผลเพื่อหวังเรียนรู้ถึงความจริงได้อย่างลึกซึ้ง คงไม่น่าจะคิดกันแต่เพียงว่า บุญกรรมเป็นของมีจริงหรือไม่จริงเท่านั้น ไม่เช่นนั้นแล้วตัวเราเองก็ยังคงเป็นคนเชื่ออะไรต่อมิอะไรแบบสุมสี่สุมห้าไปเรื่อย ๆ แต่สิ่งที่นำมากล่าวด้วยความรู้สึกสนใจ หากนำมาคิด น่าจะชวนให้มองเห็นเงื่อนปมซึ่งแฝงอยู่ในรากฐานจิตใจคน ที่อาจแปรเปลี่ยนต่อไปได้หลายอย่าง

อย่างหนึ่งก็คือ การพูดว่าบุญกรรมเป็นของมีจริง สะท้อนให้อ่านถึงความรู้สึกที่อยู่ในใจผู้พูดได้ว่า น่าจะเกิดจากความเชื่อที่ยังขาดการรู้เหตุรู้ผล หรืออีกนัยหนึ่งคือ เชื่อแบบกำปั้นทุบดิน หรือจะพูดว่า เชื่อแบบลมๆ แล้งๆ ก็เป็นได้

ส่วนอีกอย่างหนึ่ง **เชื่อจากการสัมผัสได้ด้วยใจตนเอง** แต่ยังไม่อาจนำมาชี้แจงแสดง เหตุออกเป็นคำพูดหรือข้อเขียน ให้ผู้อื่นมองเห็นความจริงได้ชัดเจนถึงระดับหนึ่ง หรืออาจกล่าว ว่า ยังไม่มั่นใจที่จะนำมาพูดหรือเขียนให้ผู้อื่นซักถามหรือวิจารณ์อย่างเปิดเผย

ถ้าฉันจะเริ่มต้นด้วยการกล่าวว่า **บุญและกรรมเป็นความจริงซึ่งมีอยู่ในรากฐาน จิตใจเราแต่ละคนแล้วอย่างพร้อมมูล** เพียงแต่ละช่วงภายในวิถีการดำเนินชีวิต เท่าที่ได้รับ ผลกระทบจากสิ่งซึ่งตนปฏิบัติกับเพื่อนมนุษย์มาแล้ว สามารถมองเห็นโอกาสหวนกลับไปค้นหา ความจริงให้พบ ทุกคนย่อมมีโอกาสรู้และเข้าใจได้ ซึ่งโอกาสเช่นนี้ทุกคนมีอยู่แล้ว อีกทั้งยังไม่มีใครอื่นบังอาจมาปิดกั้นได้ แม้จะมีอำนาจใหญ่โตล้นฟ้าแค่ไหน

ดังนั้น **คำนิยามของบุญและกรรม จึงเป็นสิ่งที่แต่ละคนจำเป็นต้องอธิบายให้แก่ ใจตนเอง อีกทั้งเรียนรู้จากใจตนเองโดยเฉพาะ**

หลังจากกล่าวมาถึงประเด็นนี้ น่าจะช่วยให้มองเห็นสิ่งสำคัญอีกอย่างหนึ่งซึ่งอยู่ในความ ลุ่มลึกเหนืออื่นใดทั้งหมด สิ่งนั้นก็คือการดำเนินชีวิตจากรากฐานจิตใจที่มั่นคงอยู่กับความ **จริงซึ่งมีอยู่แล้วในใจตนเอง** หรืออีกนัยหนึ่งคือการถือศีลธรรมเป็นที่ตั้ง อันหมายถึงการ พึ่งพาตนเองจากเหตุและผลซึ่งธรรมชาติได้มอบมาให้ไว้ในรากฐานจิตใจนับแต่เกิดมาแล้ว

ถ้าผู้ใดยังเข้าใจความหมายของการพึ่งตนเองว่าเป็น **การรอดดี** หรืออีกนัยหนึ่ง คิดทำ อะไรโดยผลการแต่เพียงผู้เดียวอย่างปราศจากการเห็นความสำคัญของเพื่อนมนุษย์ นั่นหาใช่ การพึ่งตนเองไม่ หากเป็นเพราะยึดติดอยู่กับอิทธิพลจากสิ่งภายนอกจึงทำให้ **สำคัญตนเอง ผิดไปจากความจริง**

ผู้ที่มีสภาพจิตใจพึ่งตนเองได้ ย่อมหยั่งรู้ความจริงจากใจ โดยที่รู้ว่า **ตนก็คือคนเหมือน ทุกคน** ซึ่งโดยธรรมชาติแล้วย่อมยกความสำคัญของเพื่อนมนุษย์ไว้เหนือตน ทั้งนี้และ ทั้งนั้นเนื่องจากการปฏิบัติจากรากฐานความรู้สึกดังกล่าว ย่อมมีผลช่วยให้ตนมีความสุขลึกซึ้ง ยิ่งขึ้น

นอกจากนั้นยังสรุปลึกลงไปอีกระดับหนึ่งได้ว่า **บุคคลลักษณะนี้ไม่ว่าจะทำอะไรอยู่ที่ ไหน ย่อมไม่ก่อความเดือดร้อนให้กับใจผู้อื่น** อีกทั้งใช้ชีวิตอยู่อย่างเรียบง่าย

มีคำปรารภอย่างหนึ่งซึ่งมักได้ยินเป็นครั้งคราวว่า ชีวิตเราแต่ละคนย่อมมีทั้งดีและไม่ดีอยู่ด้วยกัน คำปรารภดังกล่าวถ้านำมาคิดวิเคราะห์ค้นหาความจริง น่าจะตรงกับความหมายที่ฉันเคยพูดเป็นครั้งคราวว่า **ทุกอย่างย่อมมองได้สองด้าน** ด้านหนึ่งคือเงื่อนไขที่อยู่ในรากฐานจิตใจตนเอง ส่วนอีกด้านหนึ่งคือสิ่งซึ่งมีวิธีการเปลี่ยนแปลงที่มีเหตุผลเชื่อมโยงถึงกันอยู่ในกระบวนการสิ่งแวดล้อม

นึกถึงคำพูดรวมทั้งสิ่งซึ่งปรากฏอยู่ในข้อเขียนที่ฉันบันทึกไว้ในอดีตว่า **การพิจารณาสิ่งใดก็ตาม เราไม่ควรมองที่ตัวมันอย่างเดียว หากประเด็นสำคัญกว่านั้น ควรมองที่วิธีการเปลี่ยนแปลงมากกว่า**

ดังนั้นความดีความไม่ดีหาใช่มีตัวตนให้นำมายึดติดไม่ **จึงควรมองที่วิธีการเปลี่ยนแปลงซึ่งความดีความไม่ดีอยู่ด้วยกัน** แม้ด้านหนึ่งด้านใดมากกว่า จุดนี้ย่อมเปลี่ยนแปลงไปสู่อีกด้านหนึ่งได้ หากรากฐานจิตใจตนเองมั่นคงอยู่กับความจริง และใช้โอกาสทำงานร่วมกับเพื่อนมนุษย์ทุกคนเพื่อการเรียนรู้ อย่างปราศจากความรู้สึกรังเกียจหรือหลงใหลอยู่กับด้านใดด้านหนึ่ง

หากวิถีชีวิตเราแต่ละคนมั่นคงอยู่กับพื้นฐานเท่าที่กล่าวมาแล้วทั้งหมด ย่อมมีผลช่วยให้ยังรู้ความจริงลึกซึ้งยิ่งขึ้นว่า **บุญคือภาวะอิสระที่อยู่ในรากฐานจิตใจ ช่วยให้ผู้ปฏิบัติได้แล้วบังเกิดความสุขลึกซึ้งยิ่งขึ้น** ส่วนกรรมหมายถึงภาวะยึดติดอันเป็นอีกด้านหนึ่งซึ่งอยู่ในรากฐานจิตใจ มีผลทำให้บังเกิดความทุกข์แก่ตนเอง

หลังจากกล่าวมาถึงช่วงนี้ หากเข้าใจความจริงได้ลึกซึ้งถึงระดับหนึ่ง ย่อมหยั่งรู้ได้เองว่า **การทำงานโดยให้ความจริงจากใจแก่เพื่อนมนุษย์ทุกคน ย่อมมีผลสะท้อนกลับมาพบความสุขที่ใจตนเองได้อย่างลึกซึ้ง**

นอกจากนั้นยังช่วยให้เข้าใจต่อไปอีกว่า หากชีวิตดำเนินไปตามวิถีทางดังกล่าวได้อย่างมั่นคง ย่อมมีผลชำระล้างกรรมที่อยู่ในใจตนมาแต่อดีต ให้เบาบางลงไปได้เองอย่างเป็นธรรมชาติ

แม้ภายในรากฐานจิตใจบุคคลใดมีอำนาจแห่งกรรมเหนือกว่าบุญ ทำให้มองผู้อื่นในแง่ร้าย หากคนจากอีกด้านหนึ่งมีอำนาจบุญมากกว่ากรรม ย่อมหวนกลับมามองเห็นด้านซึ่งเป็นบุญและให้กำลังใจเริ่มต้นจับจากด้านนั้นก่อนอื่น ซึ่งตรงกับความหมายของคำว่า **แต่ส่วนบุญ**

หรือ **แม่เมตตา** ให้กับอีกด้านหนึ่ง ย่อมมีผลช่วยให้ผู้ที่เคยตกทุกข์ได้ยากสามารถยืนหยัดขึ้นมาจากรากฐานตนเองได้

ดังนั้นจากหลักธรรมที่ชี้ไว้ว่า **จงมองผู้อื่นในด้านดี** บุคคลผู้มองจำเป็นต้องมีคุณสมบัติอยู่ในใจเป็นพื้นฐานมาแล้ว

ธรรมชาติที่อยู่ในรากฐานจิตใจคน หากหยั่งรู้ความจริงได้อย่างลึกซึ้ง ย่อมสามารถมองเห็นความจริงจากภายนอกได้หมด ดังเช่นคำว่า **รู้แล้ว เข้าใจแล้ว** บุคคลผู้รู้จริงเข้าใจจริง ย่อมเก็บไว้ในใจได้หมด จึงไม่มีการสะท้อนกลับออกมาเป็นคำพูดไม่ว่าได้เถียงหรือโต้แย้ง เช่น การกล่าวว่า **ตนรู้แล้ว เข้าใจแล้ว** ซึ่งแท้จริงเพราะว่าไม่มีสิ่งนั้นอยู่ในใจจึงสะท้อนกลับออกมาว่าตนมีแล้ว อันเป็นนิสัยของคนดีอันทันทีไม่ยอมรับฟังผู้อื่น

อนึ่ง คำกล่าวที่ว่า **แต่ละคนย่อมมีทั้งความดีความไม่ดีอยู่ด้วยกัน** หากสามารถเข้าใจสิ่งที่กล่าวมาแล้วทั้งหมดได้ลึกซึ้งถึงระดับหนึ่ง ย่อมหยั่งรู้ความจริงลึกลงไปอีกว่า แท้จริงแล้ว **ความดีความไม่ดีย่อมไม่มีตัวตน** หากถือเป็นความจริงร่วมกันเป็นหนึ่งเดียวทั้งหมด

ดังนั้นวิถีชีวิตที่สามารถเรียนรู้ความจริงได้ลึกซึ้งถึงระดับหนึ่ง แม้เริ่มต้นจากชีวิตซึ่งมีกรรมเหนือกว่าบุญมากแค่ไหน หากการเปลี่ยนแปลงซึ่งอยู่ในรากฐานจิตใจตนเองผ่านพ้นมาถึงจุดซึ่งสามารถหยั่งรู้ความจริงได้มากกว่าการลุ่มหลงอยู่กับสิ่งต่างๆ ย่อมสามารถ**ใช้บุญเป็นสิ่งนำทาง** ส่วนกรรมเป็นเพียงสิ่งปรุงแต่งซึ่งในที่สุดย่อมค่อยๆ หมดไปเองอย่างเป็นธรรมชาติ

ดังที่หลักธรรมชาติได้ชี้ความจริงไว้อย่างชัดเจนว่า ชีวิตเราแต่ละคนเกิดมาเพื่อการเรียนรู้ความจริงร่วมกับอีกด้านหนึ่ง มีผลเพื่อใช้กรรมเก่า